

Nr 658

Av herr Hedlund m. fl., om höjning av de allmänna barnbidragen,
m. m.

(Lika lydande med motion nr 537 i Första kammaren)

Den ekonomiska utvecklingen har medfört betydande standardhöjningar under de senaste decennierna. De ekonomiska förbättringarna har kommit alla folkgrupper till del. Men förbättringarna har inte fördelat sig lika. Det finns alltså stora folkgrupper som inte har en tillfredsställande ekonomisk standard. Man måste dock uppmärksamma att standarden inom grupper med likartade inkomstförhållanden är högst varierande. Detta beror givetvis på olikheter i försörjningsbördan, d. v. s. på hur många som skall försörjas på en viss inkomst.

Från dessa allmängiltiga utgångspunkter måste man dra slutsatsen att de ekonomiska standardförbättringarna genom lika inkomstökningar inte medför sådana lyftningar till högre standardnivå i barnfamiljer som inom andra grupper. Mätt i absoluta mått skulle en likvärdig successiv inkomststegring medföra en ständigt ökande standardskillnad mellan å ena sidan barnfamiljer och å andra sidan hushållsgrupper utan barn. Samhället har dock sett som sin uppgift att i viss utsträckning utjämna den standardskillnad som eljest skulle utvecklas. Främst sker detta genom de allmänna barnbidragen. Dessa har, till skillnad från t. ex. tidigare tillämpade skatteavdrag, visat sig vara ändamålsenliga medel, då det gäller att åstadkomma en mera likvärdig standardförbättring för barnfamiljer i olika inkomstlägen.

När barnbidragen infördes 1948 utgjorde de 260 kronor per barn. Efter några år höjdes de till 290 kronor. Den åtgärden innebar dock endast ett överförande av en förmån som under de första barnbidragsåren utgick i form av ett proportionellt avdrag vid kommunalbeskattningen. Barnbidragens ursprungliga belopp bör därför räknas till 290 kronor. F. n. utgår barnbidraget med 550 kronor. De nominella höjningarna sedan 1948 motsvarar alltså ca 90 procent. Då de allmänna nominella inkomstökningarna varit av långt större omfattning, är barnbidragens utjämnande effekt nu mindre än den var vid införandet 1948. Vissa andra åtgärder till barnfamiljernas förmån har vidtagits under den aktuella perioden, men inte i sådan omfattning att försämringen av barnbidragens utjämnande effekt uppvägs.

Barnbidragen har — bortsett från den ovannämnda överföringen — höjts tre gånger, de båda sista gångerna i samband med omläggningar inom skattesystemet. Den första av dessa höjningar innebar endast en viss kompensation för den samtidigt införda allmänna varuskatten, medan beslutet 1961

om en höjning med 100 kronor medförde en viss reell förbättring utöver skattekompensationen. Till följd av sistnämnda beslut är f. ö. barnbidragens realvärde nu något större än 1948.

Ett bibehållet realvärde kan emellertid inte anses tillräckligt beträffande barnbidragen. Genomföres inte vissa förbättringar därutöver i takt med den allmänna inkomstökningen, kommer nämligen standardskillnaden mellan barnfamiljer och andra att öka successivt. Ett omedelbart återställande av barnbidragens ursprungliga utjämnande effekt erfordrar emellertid en sådan höjning som det nu inte torde finnas förutsättningar för. En viss inhämtning i riktning mot den ursprungliga effekten bör dock vara möjlig inom en nära framtid och är givetvis synnerligen angelägen. Härvid bör uppmärksammas att frågan om höjning av bostadsrabatterna till barnfamiljerna som kompensation för slopandet av vissa generella bostadssubventioner kommer i ett annat läge vid en höjning av de allmänna barnbidragen. Särskilt gäller detta givetvis i de relativt höga inkomstlagen som omfattas av regeringsförslaget rörande bostadsrabatterna. Vissa besparingar bör sålunda kunna åstadkommas på denna punkt. Med dessa utgångspunkter och vid bedömning av den statsfinansiella situationen måste förutsättningar anses föreligga för en ordentlig höjning av de allmänna barnbidragen vid instundande årsskifte. Vi föreslår att barnbidragen då höjes med 150 kronor per barn och år, d. v. s. från 550 till 700 kronor.

Jämförbara med barnbidragen är de under 1950-talet införda allmänna studiebidragen som utgår till alla skolelever i åldrarna 17—18 år. Dessa studiebidrag utgör nu 50 kronor per månad och elev, vilket per år räknat motsvarar 600 kronor. En höjning är således erforderlig om de skall hållas på samma nivå som barnbidragen. Vi föreslår att de höjes till 60 kronor per månad, vilket motsvarar 720 kronor per år.

I detta sammanhang vill vi även beröra en fråga som gäller det studiecociala stödets principer. Enligt vår mening bör ett stöd av det allmänna studiebidragets karaktär finnas intill studentexamen eller studier, jämförbara till art eller tid. Detta talar för att studiebidragen borde utgå under ytterligare ett år, således till 19 år. Denna fråga prövas emellertid inom studiehjälpsutredningen, som också skall pröva övriga stödformer på de aktuella studienivåerna liksom givetvis samordningen av de olika stödåtgärderna. Utredningen bör därför få uppdrag att skyndsamt pröva här nämnda fråga om höjning av åldersgränsen, om möjligt så att en ändring kan träda i kraft från den 1 januari 1964.

Kostnaderna för de ovan nämnda förslagen belöper sig för budgetåret 1963/64 till ca 132 milj. kronor. Härav faller ca 127,5 milj. kronor på höjningen av barnbidragen och 4,5 milj. kronor på höjningen av de allmänna studiebidragen. För därpå följande budgetår, d. v. s. 1964/65, torde kostnaderna sammanlagt utgöra ca 250 milj. kronor.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs,
att riksdagen måtte

A. 1. besluta att allmänt barnbidrag fr. o. m. den 1 januari

1964 må utgå med 700 kronor per barn och år och i övrigt på nu gällande grunder;

2. till *Allmänna barnbidrag* för budgetåret 1963/64 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 074 500 kronor;

B. 1. besluta att allmänt studiebidrag fr. o. m. den 1 januari 1964 må utgå med 60 kronor per elev och månad och i övrigt på nu gällande grunder;

2. till *Studiebidrag och stipendier* för budgetåret 1963/64 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 150 000 000 kronor;

C. beakta vad i motionen i övrigt anförts; samt att vederbörande utskott måtte utarbeta härför erforderligt författningsförslag.

Stockholm den 26 januari 1963

Gunnar Hedlund

Lars Eliasson

Nils G. Hansson

i Sundborn

i Skegrie

S. G. W. Wahlund

Sven Vigelsbo

Per Svensson

i Stenkyrka

Gustaf Svensson

Harald Larsson

Gunnar Larsson

i Vä

i Hedenäset

i Luttra